शाश्वतं ब्रह्म परमं ध्रुवं ज्योतिः सनातनं। यस्य दिव्यानि कर्म्माणि कथयन्ति मनीषिणः। २५०
असच्च सदसच्चैव यस्माद्विश्वं प्रवर्त्तते। सन्ततिश्च प्रवृत्तिश्च जन्ममृत्युपुनर्भवाः।
अध्यात्मं श्रूयते यच्च पञ्चभूतगुणात्मकं। अव्यक्तादि परं यच्च स एव परिगीयते।
यत्तद्यतिवरामुक्ता ध्यानयोगबलान्विताः। प्रतिबिम्बमिवादर्शे पश्यन्त्यात्मन्यवस्थितं।
श्रद्दधानः सदायुक्तः सदाधर्म्मपरायणः। आसेवन्निममध्यायं नरः पापात्प्रमुच्यते।
अनुक्रमणिकाध्यायं भारतस्य ममादितः। आस्तिकः सततं शृण्वन्न कृच्छ्रेष्ववसीदति। २५५
उभे संध्ये जपन् किञ्चित्सद्यो मुच्येत किल्बिषात्। अनुक्रमण्यायावत्स्यादक्षराव्याचसञ्चितं।
भारतस्य वपुर्ह्येतत्सत्यं चामृतमेव च। नवनीतं यथादध्नो द्विपदां ब्राह्मणो यथा।
आरण्यकं च वेदेभ्य औषधिभ्योऽमृतं यथा। ह्रदानामुदधिः श्रेष्ठो गौर्व्वरिष्ठा चतुष्पदां।
यथैतानीतिहासानां तथाभारतमुच्यते। यश्चैनं श्रावयेच्छ्राद्धे ब्राह्मणान् पादमन्ततः। अक्षय्यमन्नपानं वै पितॄंस्तस्योपतिष्ठते।
इतिहासपुराणाभ्यां वेदं समुपबृंहयेत्। बिभेत्यल्पश्रुताद्वेदो मामयं प्रहरिष्यति। २६०
कार्ष्णं वेद मिमं विद्वान् श्रावयित्वार्थमश्नुते। भ्रूणहत्यादिकं चापि पापं दह्यादसंशयं।
य इमं शुचिरध्यायं पठेत्पर्वणि पर्वणि। अधीतं भारतं तेन कृत्स्नं स्यादिति मे मतिः।
यश्चैनं शृणुयान्नित्यमार्षं श्रद्धासमन्वितः। स दीर्घमायुः कीर्त्तिञ्च स्वर्गतिं चाप्नुयान्नरः।
एकतश्चतुरो वेदान् भारतं चैतदेकतः। पुराकिल सुरैः सर्व्वैः समेत्य तुलया धृतं।
चतुर्भ्यः सरहस्येभ्यो वेदेभ्यो ह्यधिकं यदा। तदा प्रभृति लोकेऽस्मिन्महाभारतमुच्यते। २६५
महत्त्वे च गुरुत्वे च ध्रियमाणं यतोऽधिकं। महत्त्वाद्भारवत्त्वाच्च महाभारतमुच्यते। निरुक्तमस्य यो वेद सर्व्व पापैः प्रमुच्यते।
तपो न कल्कोऽध्ययनं न कल्कः स्वाभाविको वेदविधि र्न कल्कः।
प्रसह्य वित्ताहरणं न कल्क स्तान्येवभावोपहतानि कल्कः।
इतिश्री महाभारते शतसाहस्र्यां संहितायांवैयासिक्यां आदिपर्व्वण्यनुक्रमणिकाध्यायः प्रथमः ॥ १ ॥

ऋषय ऊचुः। समन्तपञ्चकमिति यदुक्तं सूतनन्दन। एतत्सर्व्वं यथातत्त्वं श्रोतुमिच्छामहे वयं। २७०
सौतिरुवाच। शृणुध्वं मम भो विप्रा ब्रुवतश्च कथाः शुभाः। समन्तपञ्चकाख्यञ्च श्रोतुमर्हथ सत्तमाः।
त्रेताद्वापरयोः सन्धौ रामः शस्त्रभृतां वरः। असकृत्पार्थिवं क्षत्रं जघानामर्षचोदितः।
स सर्व्वं क्षत्रमुत्साद्य स्ववीर्य्येणानलद्युतिः। समन्तपञ्चके पञ्च चकार रौधिरान् ह्रदान्।
स तेषु रुधिराम्भःसु ह्रदेषु क्रोधमूर्च्छितः। पितॄन्सन्तर्पयामास रुधिरेणेति नः श्रुतं।
अथर्च्चीकादयोऽभ्येत्य पितरो राममब्रुवन्। राम राम महाभाग प्रीताःस्म स्तव भार्गव। २७५
अनया पितृभक्त्याच विक्रमेण तव प्रभो। वरंवृणीष्व भद्रं ते यमिच्छसि महाद्युते।
॥ राम उवाच ॥ यदि मे पितरः प्रीता यद्यनुग्राह्यताम्यहं। यच्चरोषाभिभूतेन क्षत्रमुत्सादितं मया।
अतश्च पापान्मुच्येऽहमेष मे प्रार्थितो वरः। ह्रदाश्च तीर्थभूता मे भवेयुर्भुवि विश्रुताः।
एवंभविष्यतीत्येवं पितरस्तमथाब्रुवन्। तं क्षमस्वेति निषिषिधु स्ततः सविरराम ह।